

בית המשפט העליון

תקציר פסק הדין בבג"ץ 751/20, בג"ץ 754/20 ובג"ץ 755/20

ביאן חנאתשה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון

תמצית פסק הדין

בית המשפט העליון (השופטת י' וילנר, בהסכמת המשנה לנשיאה ח' מלצר והשופט ד' ברק-ארז) החליט היום פה אחד לדחות עתירות הנסבות על שני צווי החרמה והריסה שהוצאו ביחס לדירה ולמבנה בהם התגוררו המפגעים אשר היו מעורבים בביצוע הפיגוע בו נרצחה הנערה רנה שנרב ז"ל ונפצעו באורח קשה אביה ואחיה – הרב איתן ודביר שנרב יבדל"א.

תאריך מתן פסק הדין: 20.2.2020

שופטי ההרכב: ח' מלצר, ד' ברק-ארז, י' וילנר

העותרים: ביאן חנאתשה ואחרות, חלמי חמדאן ואחרים, סנאא מג'אמס ואחרים

רקע: ביום 23.8.2019 נרצחה בפיגוע הנערה רנה שנרב ז"ל ואביה ואחיה נפצעו באורח קשה. בעקבות זאת, הוציא מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון צווי החרמה והריסה ביחס לדירה בה התגורר וליד מוחמד חמדאן חנאתשה וביחס למבנה בו התגורר יזן חסין חסני מג'אמס. זאת, נוכח מעורבותם של השניים בביצוע הפיגוע האמור.

נגד צווי החרמה וההריסה האמורים הוגשו שלוש עתירות לבית המשפט העליון – הן מצד בני משפחותיהם של המפגעים, והן מצד דיירי הבניין בו מצויה הדירה בה התגורר חנאתשה.

עיקרי פסק הדין

בפסק הדין דחתה השופטת י' וילנר את טענותיהם העקרוניות של העותרים ביחס לחוקיות השימוש בסמכות החרמה וההריסה הנתונה למפקד הצבאי מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, תוך שצוין כי טענות מעין אלה נדונו ונדחו זה מכבר בפסקי דין רבים של בית המשפט העליון. עוד ציינה השופטת וילנר כי אמנם קשה היא הפגיעה בקניינם של בני משפחה ושכנים אשר לא היו מעורבים בפיגוע, ואולם, נוכח גלי הטרור הרצחניים עמם מתמודדת מדינת ישראל מזה שנים רבות, הרי ששימוש סביר ומידתי בסמכות החרמה וההריסה המעוגנת בתקנה 119 לשם הרתעה מפני ביצועם של מעשי טרור קטלניים – הוא משום הכרח בל יגונה, ומהווה אחד ממופעי המובהקים של דמוקרטיה מתגוננת.

לגופם של דברים, קבעה השופטת וילנר כי לא נפל פגם בהליך הוצאתם של צווי ההחרמה וההריסה בענייננו, וכי אין מקום להתערב בשיקול דעתו של המפקד הצבאי. בתוך כך, צוינה חומרת המעשים שביצעו המפגעים; התשתית הראייתית העומדת לחובתם; וזיקת המגורים הברורה שלהם לדירה ולמבנה. כמו כן, צוין כי כעולה מחוות הדעת ההנדסית מטעם המדינה, הסבירות שייגרם נזק ליתר הדירות בבניין בו מצויה הדירה הנדונה להריסה היא נמוכה, ומכל מקום, אף אם ייגרם נזק מעין זה, הרי שהיקפו יהא נמוך. על כל פנים, צוין כי חזקה על הגורמים שיפעלו מטעם המדינה כי יעשו כל שביכולתם כדי למנוע נזק סביבתי כאמור. בנוסף, קבעה השופטת וילנר כי לא נמצא שקיימים בענייננו אמצעים נוספים אשר פגיעתם פחותה מהריסת הדירה והמבנה, ויש בהם כדי להגשים את תכליתם ההרתעתית של צווי ההחרמה וההריסה.

לבסוף, צוין כי אביה של רנה שנרב ז"ל, הרב איתן שנרב, ביקש להשמיע מספר דברים ומבוקשו ניתן לו. במסגרת זו הוא תיאר את מעלותיה הרבות של בתו המנוחה, ואמר כי כל מבוקשו הוא שמקרים טרגיים כגון זה שאירע במשפחתו לא יישנו, ולשם כך יש צורך בהרתעה.

המשנה לנשיאה ח' מלצר הוסיף כי בדיון שנערך לפני בית המשפט העליון נשאלו באי-כוח העותרים אם מי מהעותרים הוקיע, ולו בדיעבד, את מעשי המפגעים. בהקשר זה, צוין כי אם היה מושמע גינוי – יתכן והדבר יכול היה לתרום גם הוא להרתעה, ולשמש, במקרים המתאימים, כאמצעי שניתן להתחשב בו כחלופה אפשרית לצווים או לדרכים שבהם יש לבצע. עוד הודגש כי השאלה האמורה נותרה, למגינת הלב, תלויה בחלל האוויר ונענתה בשתיקה מביכה וקשה מצד באי-כוח העותרים.